

שאלת המתלמדים היהודים ברומניה

(מאת כתבתנו המיוחדת)

אורדיה טרה, נ' שבת

בפרג, זו העיר "היהודית-רומנית" החלה התנועה הפרופסורים הרומנים וביחוד המתלמדים העומדים תחת השפעת הלאומיים הסיצוניים כונו את השעה וההתקפה נגד המתלמדים היהודים בשלש המכללות ברומניה הגדולה החלה בכל תקפה. במאמרי הסודם תארתי בפרטיות את התנפלות הרומנים על חבריהם היהודים בקלוגנבורג והחרבת מערכת העתון הציפוני "אוי קלטי" ולא ארכו הימים וחבריהם בבוקרסט וביאסי נב' הם התאזרו לשם מלחמה נגד "הרוח היהודי". שאלה חדשה, שאלת המתלמדים היהודים ועתידם ברומניה החדשה והגדולה - עלתה, איפוא, על הפרק.

אין לך יום שיעבר מבלי שתעריך הפגנה עם טריאות "הלאה עם היהודים!" וכו'. בבוקרסט שברו המפגינים בשעות הסערה - חלונות רבים בבתי-מסחר יהודיים, וגם ביאסי קרה פדבר הזה, ורק בעמל רב עלה בידי השוטרים להשקיט את התלמידים הנלהבים ולעצר בעד פרעות. גם תלמידי בתי"ס התיכוניים - אם גם קטנים הם - מצאו לנבון לערך הפגנות ולהראות שגם הם יודעים ומבינים מה השעה דורשת מהם. את כלם אחז בולטום חגנת המולדת נגד היהודים.

והממשלה? במורשון הרומני תקפו המפלגות דזשמאליות, ובראשם כמובן היהודים, את הממשלה על שנותנת היא מקום לטעות כאילו כל הסערה נגד היהודים היא לרוחה, ואיה הם הבטחותיה שקבלה עליה רומניה בסנט-ז'רמן לשמר על זכויות המעוטנים ולבלי הבדיל בין אזרח בן דת זו לאזרח בן דת אחרת? על זה ענה וזיר ההשכלה, אנגלסקי, כי אם יוסיפו המתלמדים הרומנים נסיון כל-שהוא להפריע בעד הלמודים במכללה אך ורק מפני שיהודים לוקחים חלק בהם - יסגר את המכללות. דרישת הרומנים, שגם היהודים, אחרי שהם שבעים אחוזים ממבטרי המכללות ימסרו את מתייהם לנתח - היא בלתי-צודקת. ואולם כדי להשקיט את הרוחות מיטב שהיהודים בעצמם ימלאו אחרי בסשה זו...

גם וזיר הפנים ופיאנו טחה נגד מה שהאשימו את הממשלה שעומדת היא מרחוק, ואין היא איחות באמצעים כדי לעצר בעד התפשטות תנועת האיבה ליהודים. כן למשל נפצע קשה ברנלו, בעת ההפגנות בבוקרסט, פסיד המשטרה על-ידי המפגינים הרומנים. ראש הזורה, בריטיאנו, הצהיר בשם הממשלה כי "עמד העמד על המשמר לבלי תת לנגע

אף במקצת ביהודים". דרישת הסיצוניים להנהיג, כמו באונגריה, את "הנייטרוס" כלזום" (המספר המצומצם) לא תחמלא בשום אופן ואין אף להזכירה, כי מיום שהיתה ארצנו - הוסיף בריטיאנו - לרומניה גדולה" אין מקים לשאלת היהודים.

ובמחננו אנו? למרות כל ההפגנות ואימת הפרעות שרחפו על ראשנו - אין ליהודינו שום עסקים ודאנות אחרות מלבד המלחמה נגד ש"אנו העברית". באיזה קושי עלה הדבר, עד שקבלת אורדיה-טרה הקציעה מקים בבית-ספרה האזרחיים והעממיים בשפיל העברית. ומאז אין המלחמות והמלשינות פוסקות.

סחלה זו שהיא חכי גדולה במרנסל-בניה ושהשפעתה על הממשלה הארצית היא רבת-ערך - עלולה ע"י מלחמה זו להתפורר ולהחייב אך ורק מפני שבעיני אנשים אחדים, שמקודם היו תסיפי המלה ונחלו מפלה ע"י המורחיים - למוד העברית הוא אמצעי המוביל לשמד...

גם הרב הראשי, שרק לפני זמן מה היה מתומכינו, ושהיה נוכח בעת הבחינות העבריות אשר נערכו ע"י המתלמדים - נהפך ע"י מלשינים ומחרתרי-ריב למתנגדנו. התנגדותו זו מצאה את במויה בדרשה שדוש ביצת הנכה בבית"ס הגדול. דרשה זו היסיפה שמן על המדורה והקהל - בין אלו ובין אלו - התרגזו ועוד מעט והסערה פרצה, רק בקושי גדול מנעו בעד הכאות ומהלומות בבית ד'...

ובה בשעה שיהודינו "החסידים" וימקנאי קנאה ד" אוסרים ומחרמים את שפתנו בה בשעה גיזר וזיר החנוך הרומני שלמוד שפת עבר הוא חובה, ובפקודה האחרונה כתוב בפרוש: "אל נא ינסו להטעות את הממשלה כי בלמוד תנ"ך או תפלה יצאי ידי חובת הלמוד העברי". לא! המפקח הראשי הממשלתי דורש שמחוץ ללמודים אלו ולמדו את השפה העברית ואת דקדוקה, ומזמן לזמן יוכח ע"י מורים יהודים היודעים להבדיל בין תנ"ך ועברית אם מלאו אחרי פקודתי, ואם לא - יסגר את בתי-הספר, או יהפכם לבתי-ספר רומנים, ומוסיף: האין זה מעשה מחפיר לבכר שפה זרה (כלומר האונגריה) ולהשפיל את ערך שפת עמו?

האורטידוקסיה המניאלית תדקיה הניחה אחריה ירושה, ולמרות כל הנצחונות שנחלו הלאומיים קשה להפטר מסבל ירושה זה. עלוכים הם מתנגדינו שבשם התורה הקדושה אוסרים הם את המלחמה נגד שפתנו העברית!

מישה מוסלר